

ONTMENSELJ KING

Dagelijks leven in het kamp

DOCUMENT 1

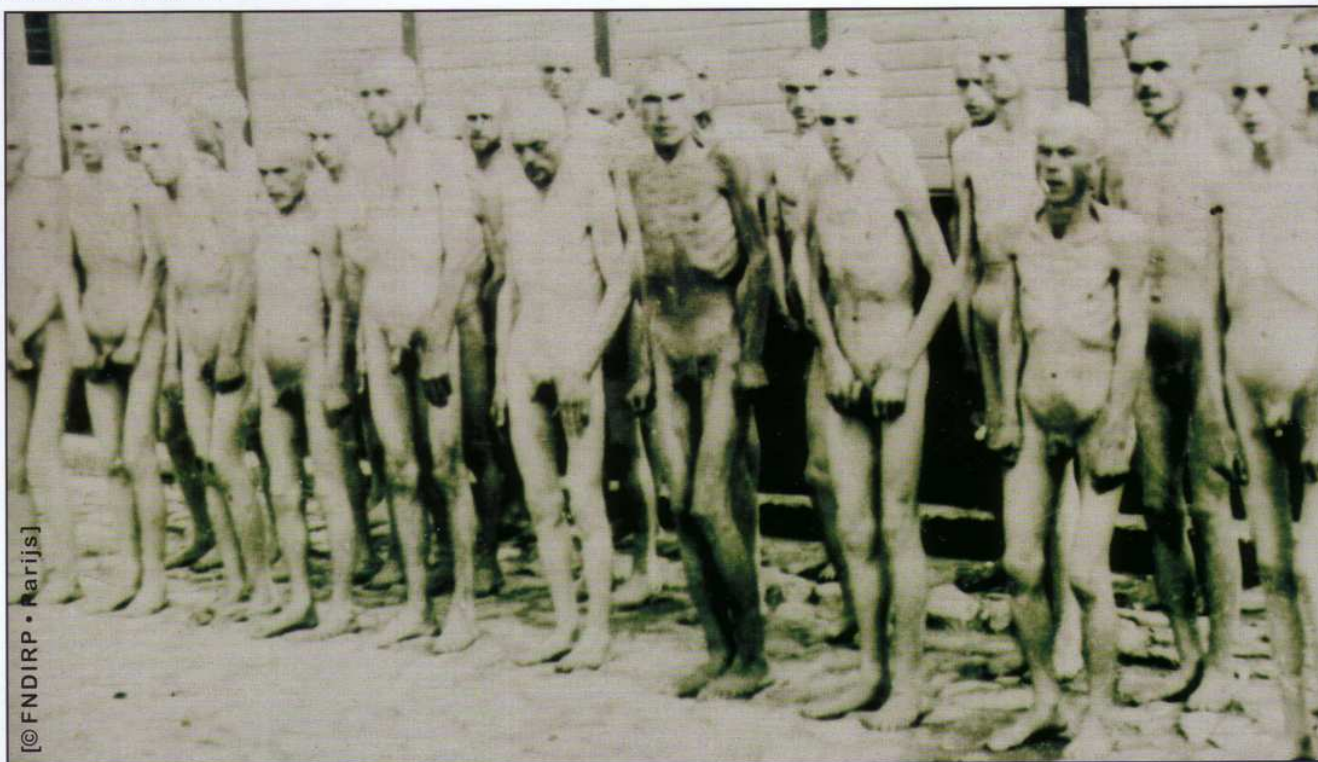
«Hun leven is kort, maar hun aantal grenzeloos: zij, de muzelmannen, de teloorgeganen, vormen de ruggengraat van het kamp; zij, de naamlozen, altijd andere en altijd eendere massa, de niet-mensen die in stilte marcheren en zwoegen, in wie de goddelijke vonk is uitgedoofd, die te uitgeblust zijn om nog echt te kunnen lijden. Men aarzelt om te zeggen dat ze leven; men aarzelt om hun doodgaan dood te noemen, die dood die ze niet vrezen omdat ze te moe zijn om hem werkelijk te begrijpen.»

LEVI, P. Is dit een mens? Amsterdam, 1999, p. 122-123

Tekening van Léon DELARBRE (Juni 1944)
[© Musée de la Résistance et de la déportation • Besançon]

DOCUMENT 2

Maart 1942. Uitgemergelde Sovjet-Russische krijgsgevangenen moeten zonder kledij deelnemen aan een appel bij -10° C

«Op de binnenplaats, soms in de regen, wachten. Een ploeg komt buiten, een andere gaat binnen. In één kamer waar 12 mensen zich met moeite kunnen uitkleeden, stopt men er 35. Geduw, gestomp, haast en dan de badkamer binnen. Stilzwijgen. De SS'ers waken.

Wat een gezicht: die hondsmagere, blauwgeslagen lichamen, met etterende verwondingen. Enkele seconden koud water, één minuut warm water, en dan zich vlug weer aankleeden, met hetzelfde goed, en dan weer haastig, nog nat, naar buiten.»

LANSVREUGT, P. en LEMAÎTRE, R. De kruisweg van Breendonk. Brussel, s.d., p. 66